

Časopis pre deti, ktoré rady maľujú a čítajú

Časopis pro děti, které rády malují a čtou

dedko
4 5

Ježiško
9 7

bábätko
3 1 6

klobúk
2 8

1 2 3 4 5 P 6 7 8 9

Vyluštíte tajenku, ktorá nám prozrazuje, čo si navzájom prejú ľudia o Vánociach. Stačí, keď slovenské výrazy preložíte do češtiny a vepíšete podľa čísel do rámečkov.

Vianočné hry a koledy

Kedysi dávno, pradávno, keď ešte nebola televízia, rádio, ba ani elektrina, oslavovali naši pradeda a prababky Vianoce po svojom. Hrali betlehemske hry, obchádzali domy s koledami, spievali. Aká vlastne bola betlehemska hra? Betlehemska hra bola vlastne ľudovým divadlom. Hrala sa v mestách i na dedinách. Nahrádzala ľuďom i deťom vtedy ešte neznáme divadlo. Chlapci vo veku 14 – 18 rokov ju navštevovali na fare pod dohľadom pána farára od 30. novembra (sviatku sv. Ondreja) až do Štedrého dňa. V ten deň začali s hrou obchádzať rodiny a obchádzku po dedine či meste končili na Nový rok. Všade boli vítaní, lebo vytvárali vianočnú náladu. Jednu z týchto vianočných hier sme v skrátenej podobe pre vás, milé deti, zapísali. Pochádza z Kysúc. Je to veršovaný príbeh o troch pastieroch, starom bačovi, anjelovi, narodení Ježiška a jeho obdarovaní. Toto všetko sa odohralo veľmi, veľmi dávno na Kysuciach na Štedrý večer roku Pána 1782.

VIANOČNÉ HRY

Pastier Fedor recituje a búcha do taktu palicou o zem:

Tu som ja **ponajprv** a **pýtam sa**:
kto v tomto dome prebýva,
či žiačikovia, či vtáčkovia?

Nevyznám sa v tejto betlehemskej hore.
Stratil som si **fujaru**,
deň i noc už hľadám ju.

Sem sa, bratku Stachu!

Stacho recituje:

Tu som ja, bratku Fedore!
Nechali sme si ovce **potraťiť** po betlehemskej hore.

Fedor so Stachom
spievajú a tancujú:

Pojdu, pojdu za **šuhaji**,
kterí v horách prebývajú. **Ovčiarom** nebudem,
radšej na zboj **pôjdem**,
za šuhaji o polnoci.

Fedor:

Nevidel si mi tam, bratku, Kuba?

Stacho:

Videl som ho, videl,
vliekol sa poza ty duby,
niesol si chleba ovseného,
na tri dni aj tri noci
tvrdorazy pečeného.

Fedor:

Radšej mi ho dáš volati,
lebo ťa mám kyjom lámati? Sem sa, Kubo.

Kubo:

Tu som sa ja, Kubo, najedol a napil,
na **spiatočnú** cestu k vám som sa obrátil.

Fedor:

Sem sa, Starý!

Starý bača

recituje a robí žartovné posunky:

Tu som ja Starý z Rimavskej Soboty,
nenaučil som sa žiadnej **roboty**,
iba **bučky**, **kriačky** preskakovať
a švárne panenky milovať.

anjel - anděl
bučky - mladé buky
fujara - lidový hudební nástroj
kriačky - keře
ofera - peněžní dar
ovčiar - pasák ovcí

pýtam sa - ptám se
pôjdem - půjdu
ponajprv - předně
potraťiť - ztratit
robota - práce
salaš - obydlí pastevců

spiatočná - zpáteční
šuhaj - mladík, chlapec
teľačky - telata
tri razy - třikrát
žinčica - ovčí mléko

Objaví sa **Anjel** a spieva:

Líhajte, pastuškovia, líhajte,
svojím ovečkám pokrm dávajte.
Oznamuje sa vám vesele,
že sa narodil Kristus Pán
s Pánbičkom v tele.

Všetci spievajú:

Pomaličky, potichučky, Ježiška nezbudíme.

„Ó, Ježišku milý,
ó, Ježišku premilý.
ó, Ježišku, čo ti mám dať,
keď **teľačky** mliečka nemám.

Nešťastie nás postretlo,
mliečko sa nám vylialo.
Kiež by sa ti zapáčilo,
poď s nami,

na **salaši** budeš mať dosť radosti,
aj **žinčice** do sýtosti,
ó, Ježišku milý,
ó, Ježišku premilý.

Fedor recituje:

Keď sme si my o Ježiškovi zaspievali,
môžeme ísť k nemu na oferu?

Anjel:

Môžete.

Fedor:

Ja mu oferujem takú klobásu,
čo sa s ňou **tri razy** opášu.

Kubo recituje a búcha do taktu palicou:

Ja mu oferujem chleba ovseného,
na tri dni a tri noci
tvrdorazy pečeného.

Všetci spievajú:

Keď sme sa tu všetci v Betléme zešli,
dary doniesli.
Prijmi, Ježišku malý,
čo sme my tebe dali,
ó, Ježišku premilý,
tu v jasličkách zložili.

Ostaň s nami, ostaň s nami,
ty nás budeš opatrovať,
aj nám dobrú radu dávať,
radu dávať.
Anjeli hrajte, sladko spievajte,
Ježiškovi synáčkovi,
jeho vitajte.

Oriešok:

Občasník pro malé čtenáře v češtině a ve slovenštině. Vydává Klub slovenské kultury v ČR. Redakce: DNM, Vocelova 602/3, 120 00, Praha 2,
tel.: 221 419 822; 724 052 170. Texty napsaly: Eva Wankeová, Helena Nosková, Zuzana Štancelová. Ilustrace a grafická úprava: Zuzana Štancelová

Príloha Oriešok 3/2009 bola vydaná i za podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

DODO a PEPA

Slovensko-český a česko-slovenský seriál

Píše a kreslí Zuzana Štancelová

Slovníček bicykel - kolo dačo - něco korčule - brusle palica - hůl podliaci - podvodníci trebárs - třeba urobili - udělali